

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut

1(11)

2022-01-17

511-4805-11

Bildande av naturreservatet Dansarberg i Östhammars kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn ska vara Dansarberg.

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 4, för naturreservatets långsiktiga vård.

Syftet med naturreservatet

Syftet med reservatsbildningen är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt att återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer. Områdets gamla barrskogar och sumpskogar med dess ekosystem och biologiska mångfald, särskilt lavfloran som är gynnad av gammal skog och den kalkgynnade svamp- och kärlväxtfloran ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- skogsmarken hävdas genom skogsbete och/eller naturvårdsinriktade huggningar och röjningar,
- genomföra åtgärder som gynnar prioriterade arter,
- genomföra åtgärder för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skälen för beslutet

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet utgörs av kalkrik gammal barrskog, kalkpåverkad lövrik barrskog och lövsumpskog. Gamla barrträd, gamla aspar, ädellövträd och död ved är prioriterade strukturer. Ett flertal skyddsvärda arter är knutna till de prioriterade naturtyperna och strukturerna, till exempel kärlväxter, mossor, lavar, mykorrhizasvampar och vedsvampar.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken angående inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. utföra skogsbruksåtgärder, såsom att avverka, röja, så, plantera, markbereda, bryta stubbar, upparbeta vindfällan eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd eller buskar med undantag för att
  - fälla träd eller kapa grenar som utgör fara för människor, byggnad eller anordning efter överenskommelse med förvaltaren av reservatet,
  - röja i befintliga siktgator i anslutning till jaktpass markerade på karta, bilaga 3,
  - utföra nödvändiga åtgärder kopplade till befintlig tillståndsgiven vattenverksamhet inklusive markavvattning,
2. uppföra byggnad, torn, mast, vindkraftverk eller anlägga väg, uppställningsplats för fordon, stig, spång, stängsel, brygga, båtplats, bro eller annan anläggning eller anordning med undantag för att
  - uppföra stängsel vid beteshävd,
3. anlägga mark- eller luftledning,
4. förändra reservatområdets topografi, hydrologi, yt- eller dräneringsförhållanden, såsom att gräva, spränga, muddra, schakta, fylla ut, borra, dämna, markavvattna, dränera, underhållsrensa dike eller på annat sätt föra bort vatten med undantag för att
  - utföra befintlig tillståndsgiven vattenverksamhet inklusive markavvattning,
  - utföra åtgärder vid brukande av åkermark,
5. anordna upplag, deponera eller dumpa med undantag för
  - tillfälliga upplag (högst en månad) för jordbrukets behov inom naturreservatet,
6. framföra motordrivet fordon med undantag för körning
  - vid uppförande och underhåll av stängsel vid beteshävd,
  - på vägar eller parkeringsplatser,

2022-01-17

511-4805-11

- för uttransport av fälld älg, hjort, vildsvin eller björn under förutsättning att inga skador eller bestående körspår uppstår,
  - för jordbruksändamål,
  - för skogsbruksändamål på skogsbruksvägar markerade på karta, bilaga 3,
7. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
8. tillföra kalk eller växtnäringsämnen med undantag för
- åtgärder vid brukande av åkermark,
9. sätta upp eller upplåta plats för skylt eller liknande med undantag för
- vägskyltar och skyltning av ledningar,
10. sätta upp saltsten eller utfodra vilt med undantag för
- stödåtgärder för hotad eller missgynnad art som utförs på uppdrag av Länsstyrelsen,
  - saltsten i hagar som betas av tamboskap,
11. så eller inplantera växt, svamp eller djurart med undantag för
- åtgärder vid brukande av åkermark.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktats att tåla

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar uppförs och att följande åtgärder genomförs:

1. utmärkning av naturreservatets gränser,
2. uppsättning och underhåll av informationsskyltar,
3. anläggande och underhåll av anläggningar för friluftslivet såsom parkeringsplats, stigar och spänger,
4. fällning av träd och röjning av sly i anslutning till anläggningar och anordningar för friluftslivet,
5. naturvårdsinriktade åtgärder såsom utglesning, luckhuggning, röjning, ringbarkning och fällning av enstaka träd,

2022-01-17

511-4805-11

6. betesdrift med nödvändiga åtgärder såsom uppsättning och tillsyn av stängsel, uppsättning av saltstenar, omhändertagande av vindfällan samt framförande av motorfordon i terräng i samband med åtgärder,
7. mekanisk bekämpning av invasiva eller främmande arter,
8. tillfälliga upplag i samband med reservatets skötsel,
9. åtgärder i syfte att begränsa eller förhindra angrepp av åttatandad granbarkborre, som kan hota prioriterade bevarandevärden, genom utplacering av fällor eller fångstvirke, rotkapning av vindfällda granar, fällning av angripna granar och barkning. Om angreppen direkt hotar områdets prioriterade bevarandevärden kan ett begränsat antal friska granar intill ett angrepp fällas i syfte att fungera som fångstvirke.
10. undersökning och dokumentation av mark, vegetation, djurliv och andra naturförhållanden samt insamling av nödvändigt bestämningsmaterial.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet

---

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. insamla mossor, lavar eller vedlevande svampar med undtag för
  - enstaka exemplar för artbestämning,
  - matsvamp,
2. insamla insekter eller andra ryggradslösa djur med undtag för
  - enstaka individer för artbestämning,
3. elda eller grilla. Friluftskök får dock användas,
4. framföra motordrivet fordon med undantag för
  - körning på vägar och parkeringsplatser,
5. ställa upp motordrivet fordon, husvagn, släpvagn eller liknande annat än tillfälligt i samband med besök av naturreservatet,
6. sätta upp tavla, skylt, affisch, markering eller permanent snitsla spår,
7. utan länsstyrelsens tillstånd använda området för lägerverksamhet, större organiserade tränings-, tävlings- eller övningsändamål, eller motsvarande.

2022-01-17

511-4805-11

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att genomföra de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- b) att genomföra undersökningar som inte skadar bevarandevärdena. För sådana undersökningar krävs dock Länsstyrelsens tillstånd,
- c) att underhålla vägar, vägdiken och parkeringsplatser,
- d) åtgärder vid drift, underhåll och reparation av ledningsanläggningar,
- e) personal inom polisen, sjukvården eller räddningstjänsten att vid insatser använda motordrivna fordon samt vid behov vidta andra åtgärder. Anmälan ska om möjligt göras till länsstyrelsen i förväg, annars snarast efter genomförandet.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn	Dansarberg
NVR-id	2055343
Kommun	Östhammar
Socken	Börstil
Lägesbeskrivning	Ca 4 km söder om Öregrund
Naturgeografisk region	25a Roslagens kust/skärgård
Huvudsaklig Objektkategori	Sö, Skogs av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat (Strict Nature Reserve)
Berörda fastigheter	Börstils Söderby 13:14, 13:29, 13:31, 13:32, 13:38 och 16:1
Samfälligheter	Börstils-Söderby GA:1, GA:2, S:3, S:5 och marksamfällighet bildad vid ägostyckning akt 03-BÖL-381
Servitut	Bad och båtplats (03-BÖL-1601, 03-BÖL-1623), kraftledningar (0382IM-12/21123.1) och vägar (03-BÖL-1281, 03-BÖL-1623)
Ledningsrätt	03-95:182.1
Markägarkategorier	Staten och enskilda
Förvaltare	Länsstyrelsen Uppsala län

2022-01-17

511-4805-11

Areal (enligt NMD)

138,5 hektar varav 125,4 hektar produktiv skogsmark

Beskrivning av naturreservatet

Dansarberg är ett cirka 140 hektar stort skogsområde beläget drygt 4 kilometer söder om Öregrund. Området sträcker sig längs en bergsrygg i ost-västlig riktning och består av äldre, flerskiktad skog som till stora delar är påverkad genom tidigare plockhuggning eller blädning. Gran- och tallskog dominerar med bitvis stort inslag av lövträd, främst björk och asp. Plockhuggningen/blädningen har gjort delar av skogen olikåldrig och luckig med små gläntor och ljusbrunnar. Området varierar från fattiga hållmarker till kalkrika svackor med rik örtflora. Även kalkrika sumpskogspartier förekommer med trädskikt av gran, björk och al, mer sparsamt tall och ask.

Stora delar av skogen är gammal. I flera bestånd finns granar med en ålder av 150-200 år och tallöverståndare som är cirka 150-250 år gamla. Lövträden är vanligtvis yngre. Ädellövträd, till exempel ask, lönn och ek, samt hassel förekommer sparsamt i hela området men har ändå stora naturvärden eftersom flera rödlistade arter är påträffade på dessa trädslag. Fläckvis finns rik ansamling av grövre död ved, bland annat i den östra delen. Generellt har dock döda stående träd och vindfällan kontinuerligt upparbetats och mycket av den döda veden som finns förekommer som klenved i sumpskogspartier. I området finns även mindre fläckar av planterade och ej planterade ungskogar.

Stora delar av skogen har tidigare varit betesskogar och idag kan man hitta rester efter gamla trögärdesgårdar spridda över hela området. Skogsområdet har således varit starkt utglesat en gång i tiden, något som blir tydligt när man tittar på historiska ortofoton. Fynd av rödlistade arter och mycket gamla granar och tallar tyder på att det finns lång trädkontinuitet i vissa delar av området.

Länsstyrelsens bedömningar

Dansarberg utgör ett från naturvårdssynpunkt mycket värdefullt skogsområde på kalkrik mark som hyser en stor mångfald av växt- och svamparter. De största hoten mot de värdefulla naturmiljöerna och den biologiska mångfalden i området är skogsbruk och exploatering, trängning av grova träd, minskad andel grova och vidkroniga träd samt störd hydrologi. För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden påtagligt skulle skadas. Vidare behövs skötselinsatser för att naturvärdena ska bestå och stärkas. Länsstyrelsen bedömer därför att området bör förklaras som naturreservat.

Objektet ingår i värdetrakten Söderön och Fagerön, i vilken bland annat äldre granskogar på kalkhaltig morän utpekas som särskilt värdefulla (*Strategi för formellt skydd av skog i Uppsala län 2006*). Värdekärnor i värdetrakter samt bruksenheter med stor andel nyckelbiotoper ska vara prioriterade för skydd enligt *Nationell strategi för formellt skydd av skog* (reviderad 2017). Dansarberg innehåller samtidigt, de enligt

2022-01-17

511-4805-11

samma strategi prioriterade och ofta överlappande skogstyperna kalkbarrskog och skogar med hög bonitet. Området innefattar också naturtypen asprik skog som tillsammans med kalkbarrskog är särskilt utpekade ansvarsnaturtyper i Uppsala län.

Länsstyrelsen bedömer att bildandet av naturreservatet Dansarberg följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd. Beslutet bidrar samtidigt till att uppfylla miljö kvalitetsmålen *Levande skogar* och *Ett rikt växt- och djurliv*. Länsstyrelsen bedömer vidare att beslutet bidrar till att uppfylla flera av de av regeringen beslutade friluftsmålen, främst målen *Tillgång till natur för friluftsliv* och *Skyddade områden som resurs för friluftslivet*.

Hushållning med mark- och vattenområden

Naturreservatet berör ett område som är av riksintresse för naturvården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Sådana områden ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Området ingår även i det enligt 4 kap. 4 § miljöbalken, utpekade riksintresset i kustområdena och skärgårdarna från Arkösund till Forsmark där fritidsbebyggelse endast får komma till stånd som komplement till befintlig bebyggelse eller om särskilda skäl föreligger. Bodviken, som reservatet gränsar till i norr, berörs också av ett riksintresse för yrkesfisket enligt 3 kap. 5 § miljöbalken.

Delar av naturreservatet ingår i våtmarksinventeringen och har klassats som högt naturvärde. Länsstyrelsen bedömer att beslutet är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna.

Översiktsplan

I Översiktsplan 2016 för Östhammars kommun är området utpekad som skärgårdsområde där rekreation och friluftsliv är prioriterat. Översiktsplanen är under revision men i kommunens Aktualitetsförklaring 2019 finns inget som tyder på att planen för naturreservatsområdet kommer att förändras. Länsstyrelsen bedömer att beslutet är förenligt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Redogörelse för ärendet

Dokumentation

I Länsstyrelsens våtmarksinventering (1986) fördes objektet "Brottkärret och Kroppsjön" (12I 7J 03) till klass 2 (värdefulla objekt). Klassningen motiverades bland annat med objektets botaniska värden.

Skogsstyrelsen har under 1998 identifierat 9 nyckelbiotoper inom området med en total areal på drygt 60 hektar. Länsstyrelsen utförde naturvärdesinventeringar i området under 1999, som visar på höga naturvärden i området.

Avtal om ersättning

2001 köpte staten genom Naturvårdsverket fastigheten Börstils-Söderby 13:29. Året efter förvärvades även fastigheterna Börstils-Söderby 13:4, 13:5, 13:21, 13:28 och 19:2. Genom en fastighetsreglering samma år slogs sedan fastigheterna ihop till Börstils-Söderby 13:29. 2006 köptes även delar av Börstils-Söderby 13:23 in, vilka införlivades i 13:29 efter en fastighetsreglering påföljande år.

Avtal om intrångsersättning för aktuella delar av fastigheterna har tecknats (årtal inom parentes) med ägarna till Börstils-Söderby 13:38 (2011), 16:1 (2014) samt 13:14, 13:31 och 13:32 (2021). Länsstyrelsen har också fört, och gör det fortsatt, diskussioner med markägare för att utöka reservatet i framtiden med fastigheterna Börstils-Söderby 13:17 och 13:19 samt delar av 13:113. Samtal har även förts med ägaren till Börstils-Söderby 5:18 angående den del av fastigheten som gränsar till naturreservatet. Markägaren har dock inget intresse av fastigheten inkluderas i reservatet och länsstyrelsen har bedömt naturvärdena inte heller motiverar några vidare åtgärder.

Inmätning av reservatsgräns

Reservatsområdet har mätts in under 2021 och 2022 av Skogsstyrelsen på uppdrag av länsstyrelsen.

Samråd

Samråd har enligt 26 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Naturvårdsverket samt enligt 25 och 25a §§ samma förordning med Östhammars kommun och Skogsstyrelsen.

Markägare och andra sakägare har, enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., under oktober 2021 förelagts att inom en tid en månad yttra sig över förslag till beslut om bildande av naturreservatet. Förslaget till beslut har dessutom remitterats till berörda myndigheter och organisationer.

Synpunkter på förslaget till beslut och länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Skogsstyrelsen ställer sig positiv till att området får ett långsiktigt skydd och har i övrigt inga synpunkter på förslaget till beslut.

2022-01-17

511-4805-11

Sveriges geologiska undersökning har avstått från att yttra sig över förslaget till beslut.

Upplandsstiftelsen ställer sig positiv till bildandet av naturreservatet. Särskilt glädjande anser man det vara att kalkgranskog skyddas eftersom många granskogar i länet har under senare tid drabbats av torka, storm, barkborreangrepp och avverkningar. Man menar vidare att skötseln av reservatets kalkbarrskogar särskilt bör gynna de, i länet utpekade, ansvarsarter som förekommer i Dansarberg. Upplandsstiftelsen har också lämnat flertalet kommentarer och förslag på förändringar av texter i skötselplanen varav flera har inarbetats i den slutgiltiga versionen.

Vattenfall Eldistribution AB har inkommit med ett yttrande där man påpekar att reservatföreskrifterna inte får inskränka företagets möjligheter att utföra de återkommande drift- och underhållsåtgärder som man är ålagda att utföra samt åtgärder som erfordras vid pågående driftstörning. Man anser också att länsstyrelsen vid inrättandet av nya naturreservat måste ta hänsyn till befintligt nät för elförsörjning så att detta kan hållas intakt utan dispensansökningar vid underhåll eller ombyggnad av elnätanläggningarna.

Länsstyrelsen avsikt är att undantaget d från föreskrifterna ska ge Vattenfall Eldistribution AB rätten att fullfölja sina ålägganden beträffande drift och underhåll av anläggningarna inom naturreservatet. Däremot anser länsstyrelsen att eventuella ombyggnationer som inte kan anses rymmas inom befintliga avtal eller servitut behöver föregås av dispensprövning.

Östhammars kommun har inkommit med följande synpunkter på förslaget till beslut:

- Man anser att syftet med naturreservatet bedöms vara förenligt med kommunens gällande översiktsplan från 2016, liksom det arbetsmaterial som tagits fram för en ny översiktsplan.
- Man ser positivt på att markägares önskemål har hörtsammats i förhandlingarna om markåtkomst.
- Man bedömer att skötselplanen är lämpligt utformad och önskar att länsstyrelsen i möjligaste mån samverkar med lokala djurägare i frågan om skogsbete i naturreservatet.
- Man önskar också att anordningar för friluftslivet kommer till stånd så snart som möjligt då man menar att det finns ett behov för allmänheten att få tillgång till fler platser för rekreation.
- Man menar att det är en del av reservatets förvaltning att löpande uppdatera besöksinformation samt tillgängliggöra densamma för allmänheten. Man önskar också att länsstyrelsen lägger in och uppdaterar sådan information i Naturkartan.

Länsstyrelsen menar att hur och när eventuella skötselåtgärder utförs samt hur besöksinformation tillgängliggörs är frågor som får hanteras av förvaltaren och därför inte rymms inom ramen för detta beslut om bildande av naturreservatet.

Östhammars Naturskyddsförening tillstyrker reservatsförslaget.

2022-01-17

511-4805-11

Kungörelse

Beslutet kungörs i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse införs även i ortstidningen Upsala Nya Tidning.

Upplysningar

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Länsstyrelsen Uppsala län är förvaltare av naturreservatet.

I 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) anges bland annat att länsstyrelsen ansvarar för tillsynen ifråga om naturreservat. Ansvar kan enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken utdömas för brott mot områdesskydd och förseelse mot områdesskydd. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

I 4 § skogsvårdslagen (1979:429) anges bland annat att bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte ska tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär till exempel att eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas orörda.

Generella bestämmelser utöver reservatsföreskrifterna

I 3 kap. 9 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor anges bland annat följande. När en räddningsinsats är avslutad ska räddningsledaren om möjligt informera ägaren av, eller nyttjanderättshavaren till, den egendom som räddningsinsatsen har avsett om behovet av bland annat bevakning. Om ingen bevakning kommer till stånd, trots att det behövs med hänsyn till risken för nya olyckor, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.

I 11 kap. miljöbalken finns bestämmelser om vattenverksamhet och vattenanläggningar. För vattenverksamhet kan det krävas tillstånd eller anmälan. Grävning, muddring, sprängning, anläggande av bryggor, bortledning av ytvatten, markavvattning, dämning eller andra åtgärder inom vattenområdet kan vara vattenverksamhet. Bestämmelser om vattenverksamhet och vattenanläggningar finns också i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259).

Vissa växt- och djurarter är fridlysta enligt artskyddsförordningen (2007:845).

I terrängkörningslagen (1975:1313) finns bestämmelser om körning i terräng med motordrivet fordon.

Hur man överklagar beslutet

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 5.

De som medverkat i beslutet

Beslut har fattats av landshövding Göran Enander med naturvårdshandläggare Albert Tunér som föredragande. I den slutliga handläggningen har även länsråd Cecilia Magnusson, avdelningschef Lennart Nordvarg, tf enhetschef Karin Wiklund och länsjurist Emilia Sjödahl medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Föreskriftskarta
4. Skötselplan med bilagor
5. Hur man överklagar beslutet

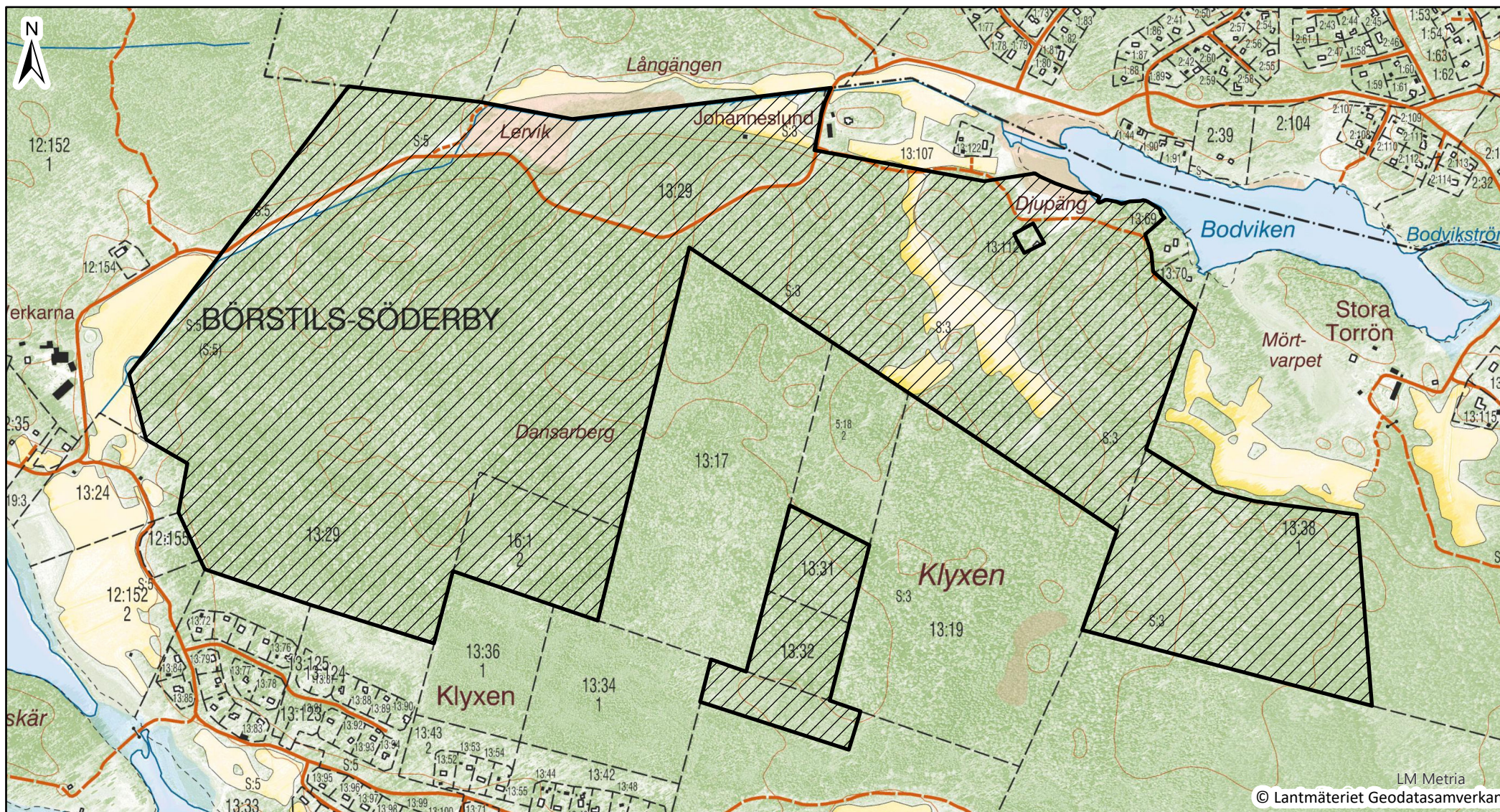
Så här hanterar länsstyrelsen dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Sändlista

Sändlistan är borttagen i denna version eftersom den innehåller personuppgifter.

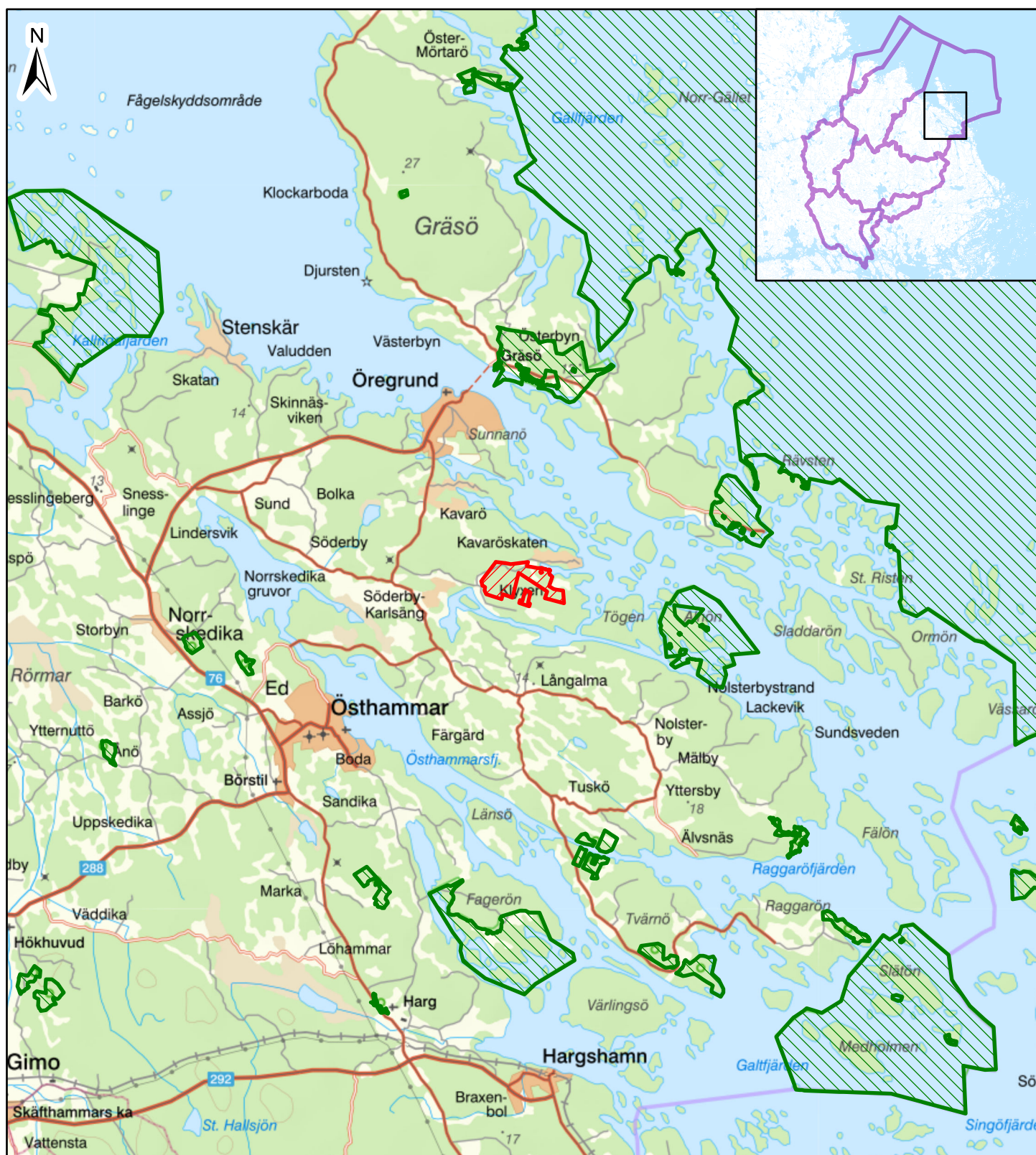
Beslutskarta

 Naturreservatet Dansarberg

0 0,2 0,4 km
Skala 1:10 000

Översiktskarta

- Naturreservatet Dansarberg
- Övriga naturreservat

0 3 6 km

Skala 1:150 000

Skötselplan för naturreservatet

Dansarberg

Östhammars kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SKÖTSELPLANENS SYFTE	3
SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL	3
BESKRIVNINGSDDEL	4
Uppgifter om naturreservatet	4
Allmän beskrivning	5
Historisk och nuvarande markanvändning	6
Hydrologi	7
Åtgärdsprogram för hotade arter	7
Områdets bevarandevärden	7
Biologiska värden	7
Naturvårdsarter	9
Kulturhistoriska värden	12
Värden för friluftslivet	12
Prioriterade bevarandevärden	12
PLANDEL	14
Övergripande skötsel	14
Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder	14
Skötselområde A: Grandominerad kalkbarrskog – 79,3 hektar	14
Skötselområde B: Yngre barrskog – 35,8 hektar	16
Skötselområde C: Björkskog på gammal slåttermark 1,8 hektar	19
Skötselområde D: Talldominerad barrskog på hällmark – 1,2 hektar	20
Skötselområde E: Sumpskog – 8,6 hektar	21
Skötselområde F: Öppna gräsmarker – 4,0 hektar	22
Skötselområde G: Åkermark – 4,4 hektar	23
Anordningar för friluftslivet	24
Sammanfattning och prioritering av åtgärder	24
Prioritering av skötselåtgärder	26
Uppföljning av skötselåtgärder	26
Uppföljning av bevarandemål	26
Vägar, vägdiken och ledningar	26
Upplag m.m.	26
Stängsel och staket	26
Rensning av diken	26
Jakt och fiske	26
BILAGOR	27
KÄLLFÖRTECKNING	27

SKÖTSELPLANENS SYFTE

Skötselplanen avser främst att ge anvisningar om hur reservatet ska förvaltas för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses. Skötselplanen kan, inom ramen för syfte och föreskrifter, justeras vid behov. Länsstyrelsen ansvarar för revidering och fastställande av skötselplaner.

SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL

Syftet med reservatsbildningen är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer och skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer. Områdets gamla barrskogar och sumpskogar med dess ekosystem och biologiska mångfald, särskilt lavfloran som är gynnad av gammal skog och den kalkgynnade svamp- och lavfloran ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- skogsmarken hävdas genom skogsbete och/eller naturvårdsinriktade huggningar och röjningar,
- lägga igen diken som inte avvattnar mark utanför reservatet,
- genomföra åtgärder som gynnar prioriterade arter,
- genomföra åtgärder för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

BESKRIVNINGSDDEL

Uppgifter om naturreservatet

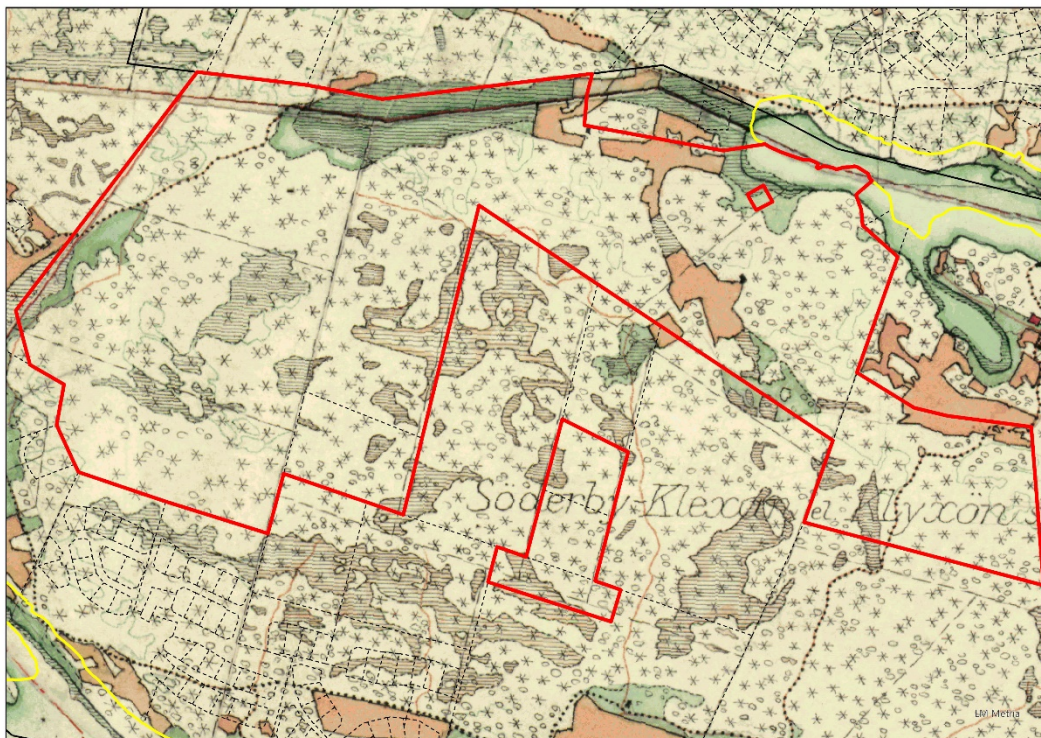
Naturreservatets namn	Dansarberg
NVR-id	2055343
Kommun	Östhammar
Distrikt	Börstil
Lägesbeskrivning	Dansarberg ligger ca 4 km söder om Öregrund
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 691840, Y: 6688875
Kartblad Index 100 km	66G
Kartblad Index 5 km	66G 8j NV
Naturgeografisk region	25a Roslagens kust/skärgård
Huvudsaklig objektkategori	Sö, Skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat (Strict Nature Reserve)
Ägarkategori(er)	Staten och enskilda
Areal	138,5 hektar
Naturtyper (enligt NMD)	Barrblandskog - 8,0 ha utanför våtmark Granskog - 61,4 ha utanför våtmark - 0,5 ha på våtmark Lövblandad barrskog - 30,7 ha utanför våtmark - 1,5 ha på våtmark Tallskog - 13,9 ha utanför våtmark Triviallövskog - 7,2 ha utanför våtmark - 3,1 ha på våtmark Ädellövskog - 0,5 ha utanför våtmark Temporärt ej skog - 0,4 ha utanför våtmark Öppen våtmark - 2,6 ha Åkermark - 3,3 ha Övrig öppen mark med vegetation

	- 3,2 ha Exploaterad mark - 2,2 ha
Förvaltare av naturreservatet	Länsstyrelsen Uppsala län

Allmän beskrivning

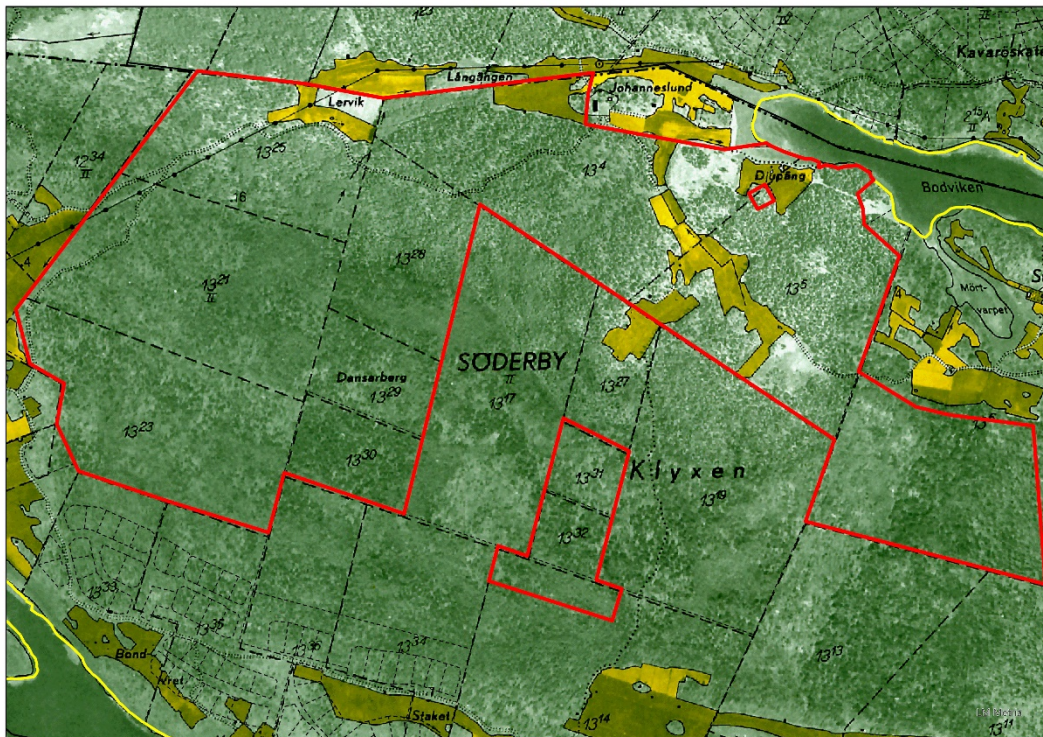
Dansarberg är ett cirka 140 hektar stort skogsområde beläget cirka 4 kilometer sydsydost om Öregrund. Området sträcker sig längs en bergsrygg i ost-västlig riktning och består av äldre, flerskiktad skog som till stora delar är präglad av plockhuggning eller blädning. Gran- och tallskog dominerar med bitvis stort inslag av lövträd, främst björk och asp. Plockhuggningen/blädningen har gjort delar av skogen olikåldrig och luckig med små gläntor och ljusbrunnar. Området varierar från fattiga hållmarker till kalkrika svackor med rik örtflora. Även kalkrika sumpskogspartier förekommer med trädskikt av gran, björk och al, mer sparsamt tall och ask.

Stora delar av skogen är gammal. I flera bestånd finns granar med en ålder av 150–200 år och tallöverståndare som är cirka 150–250 år gamla. Lövträden är vanligtvis yngre. Ädellövträd, till exempel ask, lönn och ek, samt hassel förekommer sparsamt i hela området men har ändå stora naturvärden eftersom flera rödlistade arter är påträffade på dessa arter. Fläckvis finns rik ansamling av grövre död ved, bland annat

Figur 1. Naturreservatets gräns inlagd på häradskartan, kartlagd 1901-1906.

i den östra delen. Generellt har dock döda stående träd och vindfällen kontinuerligt upparbetats och mycket av den döda veden som finns förekommer som klenved i sumpskogspartier. Fynd av rödlistade arter och mycket gamla granar och tallar tyder på att det finns lång trädkontinuitet i vissa delar av området.

Figur 2. Naturreservatets gräns inlagd på ekonomiska kartan, kartlagd 1953.

Historisk och nuvarande markanvändning

När man tittar på häradskartan över området från början av 1900-talet syns det att de öppna markerna har brukats som åker- och slåttermarker, ungefär i samma utsträckning som idag. Undantag finns i anslutning till de öppna markerna i väster, norr och strax sydost om åkermarken, där tidigare ängsmarker idag har vuxit igen. Resten av naturreservatet verkar ha varit skogbevuxna utmarker.

På ekonomiska kartan från 1953 har områdena i väster och norr vuxit igen medan området direkt sydöst om åkermarkerna fortfarande ser ut att vara öppet. På sina håll har fuktiga ängsmarker omvandlats till åkermark, framförallt i nordväst, sannolikt med hjälp av dikning. Gården Johanneslund har också dykt upp norr om reservatsområdet och väster om Djupång syns ett öppet område som enligt uppgift nyttjats som betesmark.

Skogen förefaller ha brukats på flera sätt genom åren. Fynd av rödlistade arter och mycket gamla granar och tallar tyder på att det finns lång trädkontinuitet i vissa delar av området. Även om reservatet domineras av äldre skog så finns det både planterade

och oplanterade skogar inom området. Den begränsade mängden grov död ved i reservatet tyder också på att stående döda träd och vindfällen har upparbetats och tagits tillvara kontinuerligt. I anslutning till den södra delen av området finns det lämningar efter två kolmilor.

Stora delar av skogen har även nyttjats för betesdrift och rester efter gamla taggtrådsstängsel och trögärdesgårdar finns spridda över området. Enligt uppgift från markägare gick betesdjur kvar i vissa delar på 1950-talet, eventuellt även 1960-talet. Spridda förekomster av hasselbuskar, döda enar och granar med låga, täta grenkjolar tyder på att stora delar av skogen tidigare har varit betydligt glesare, något som är tydligt när man tittar på historiska ortofoton.

Hydrologi

Förutom vägdiken och åkerdiken så är skogen i naturreservatet relativt förskonad från dikning och inom området finns flera hydrologiskt intakta sumpskogar. På grannfastigheter har dock skogen dikats i större omfattning och om reservatet utvidgas kan det bli aktuellt med igenläggning av diken för att utveckla och återställa naturvärdena.

Åtgärdsprogram för hotade arter

Vid förvaltningen av naturreservatet ska särskild hänsyn tas till av Naturvårdsverket fastställda åtgärdsprogram för hotade arter och livsmiljöer. Om Länsstyrelsen får ny kunskap om arter eller naturtyper berörda av åtgärdsprogram inom naturreservatet ska prioriterade åtgärder för dess kunna utföras, under förutsättning att de inte bryter mot naturreservatets syfte och föreskrifter. I reservatet växer arterna hällebräcka och violgubbe vilka båda berörs av varsitt åtgärdsprogram. Det finns även ett åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd vilket inkluderar granar och tallar äldre än 200 år, och ett för naturtypen kalktallskogar vilken återfinns i reservatet.

Områdets bevarandevärden

Biologiska värden

Arter med prioriterat bevarandevärde är understruken.

Reservatsområdet är relativt välinventerat vad det gäller lavar och svampar och hitintills är 39 rödlistade arter och ytterligare 51 signalarter (arter som indikerar miljöer med höga naturvärden) påträffade inom området. Tio av dessa arter är ansvarsarter i Uppsala län. De flesta är knutna till äldre asp, ask, lönn och död gran samt till den kalkrika marken. Överlag kan man säga att naturreservatets storlek i

kombination med den stora variationen av livsmiljöer, strukturer och trädslag, spelar en avgörande roll för den stora biologiska mångfalden i området.

Bland de skyddsvärda arterna bör de kalkgynnade mykorrhizasvamparna gul lammticka, duvspindling, violgubbe, gyllenfingersvamp nämnas. Samtliga arter är rödlistade som sårbara (VU) och dessutom utpekade som prioriterade ansvarsarter i Uppsala län. Svamparna är knutna till äldre, kalkpåverkade barrskogsbestånd som inte har genomlevt modernt kalhyggesbruk. Till samma miljöer är ansvarsarterna Denises spindling, odörspindling och äggspindling knutna, tillsammans med flera andra rödlistade, mykorrhizabildande svampar som har återfunnits i reservatet.

Även aspfjädermossa är knuten till de rika, gamla skogsmiljöerna. Arten är känslig för plötsliga förändringar av ljus-/vindförhållanden och uttorkning men klarar samtidigt inte av att skogen växer sig för tät. Orkidéerna knärot och guckusko missgynnas på samma sätt och den senare återfinns ofta i blöta eller fuktiga partier.

Andra arter som är beroende av fuktiga, stabila skogsmiljöer är lunglav, västlig njurlav och smalskaftslav. Samtliga arter är beroende av gamla, ofta grova träd. Lunglav växer främst på ädellövträd, västlig njurlav på asp och smalskaftslav kan växa på både ädel-, triviallöv såväl som på gran. De talrika förekomsterna av lunglav är sannolikt positiva för den sällsynta svampen lunglavsknapp som har hittats i nära anslutning till naturreservatet.

Vikten av områdets variation av livsmiljöer illustreras vidare av förekomster av andra rödlistade lavararter som ädellav, blek kraterlav, liten blekspik och gul blekspik. Samtliga är beroende av solbelysta miljöer och växer gärna i luckig skog på äldre lövträd.

På en håll längs vägen ut mot Kavaröskaten som ligger norr om naturreservatet, finns en växtlokal för den sällsynta hällebräckan (senaste registrerade fynd är från 2018). Arten är starkt kalkgynnad och växer ofta på hållar med tunt jordlager. Arten hotas främst av igenväxning av tidigare hävdade marker och är ansvarsart i Uppsala län. Två andra växter med liknande preferenser är solvända och blodnäva som växer i övergångszonen mellan öppen mark och skog i anslutning till åkermarken i naturreservatet. Sannolikt utgör artförekomsterna rester av mer utbredda bestånd från när skogen var glesare och bete- och slåtterhävderna var mer omfattande.

Utöver ovan nämnda arter finns det en rad mossor, svampar och insekter som lever i eller på död ved av olika arter, grovlek och nedbrytningsgrad. Ett par exempel är vedtrappmossa, grön sköldmossa, rynkskinn, koralltaggsvamp, aspbarkgnagare och bronsbjon.

Naturvårdsarter

Begreppet naturvårdsarter är en samlingsterm för arter som är extra skyddsvärda genom att de indikerar att ett område har höga naturvärden eller i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Idag omfattar detta begrepp juridiskt skyddade arter, typiska arter, rödlistade arter, ansvarsarter och signalarter. Typiska arter är arter vars förekomst indikerar så kallad gynnsam bevarandestatus hos aktuell naturtyp enligt EU:s art- och habitatdirektiv.

Fåglar

<i>Bonasa bonasia</i>	järpe	NT	F	§	T
<i>Dryobates minor</i>	mindre hackspett	NT		§	T
<i>Nucifraga caryocatactes</i>	nötkråka	NT		§	T
<i>Pandion haliaetus</i>	fiskgjuse		F	§	
<i>Picoides tridactylus</i>	tretåig hackspett	NT	F	§	T
<i>Tetrao urogallus</i>	tjäder		F	§	T

Insekter

<i>Aromia moschata</i>	myskbock			S	
<i>Cacotemnus thomsoni</i>	Thomsons trägnagare			S	
<i>Callidium coriaceum</i>	brunshjon			S	T
<i>Microbregma emarginatum</i>	granbarkgnagare			S	T
<i>Xyleborus cryptographus</i>	aspbarkborre			S	

Kärlväxter

<i>Actaea spicata</i>	svart trolldruva			S	K	T
<i>Cardamine bulbifera</i>	tandrot				K	
<i>Cirsium heterophyllum</i>	brudborste					T
<i>Convallaria majalis</i>	liljekonvalj				K	
<i>Crepis paludosa</i>	kärrfibbla					T
<i>Cypripedium calceolus</i>	guckusko		A	§ S	C	K T
<i>Dactylorhiza maculata ssp. fuchsii</i>	skogsnycklar			§ S		K
<i>Dactylorhiza maculata subsp. maculata</i>	Jungfru Marie nycklar			§		
<i>Daphne mezereum</i>	tibast			S		K T
<i>Epipactis helleborine</i>	skogsknipprot			§ S		K T
<i>Epipactis palustris</i>	kärrknipprot			§		K
<i>Geranium sanguineum</i>	blodnäva					K
<i>Goodyera repens</i>	knärot	VU		§		T
<i>Helianthemum nummularium</i>	solvända	NT				K
<i>Hepatica nobilis</i>	blåsippa			§ S		K
<i>Huperzia selago</i>	lopplummer		A	§		
<i>Hypochaeris maculata</i>	slätterfibbla	NT				
<i>Lathyrus vernus</i>	vårärt			S		K T

<i>Lycopodium clavatum</i>	mattlummer		A §			T
<i>Neottia nidus-avis</i>	nästrot		§ S			K
<i>Neottia ovata</i>	tvåblad		§ S			K
<i>Paris quadrifolia</i>	ormbär					T
<i>Plantanthera bifolia ssp. latifolia</i>	skogsnattviol		§			K
<i>Primula veris</i>	gullviva		§			
<i>Sanicula europaea</i>	sårläka			S		K T
<i>Saxifraga osloënsis</i>	hällebräcka	VU	A §	P C		K T
<i>Viola mirabilis</i>	underviol			S		T

Lavar

<i>Bacidia fraxinea</i>	slät lönnlav		S			
<i>Bacidia rubella</i>	lönnlav		S			
<i>Chaenotheca brachypoda</i>	gulnål		S			
<i>Chaenotheca gracilentia</i>	smalskaftslav	VU				
<i>Collema nigrescens</i>	läderlappslav	NT				T
<i>Felipes leucopellaeus</i>	kattfotslav		S			T
<i>Gyлаeeta flotowii</i>	blek kraterlav	VU				
<i>Leptogium saturninum</i>	skinnlav		S			T
<i>Lobaria pulmonaria</i>	lunglav	NT				T
<i>Megalaria grossa</i>	ädellav	EN				
<i>Nephroma laevigatum</i>	västlig njurlav	VU				T
<i>Nephroma parile</i>	bårdlav		S			T
<i>Nephroma resupinatum</i>	luddlav		S			T
<i>Parmeliella triptophylla</i>	korallblylav		S			
<i>Sclerophora pallida</i>	gulvit blekspik	VU				
<i>Sclerophora peronella</i>	liten blekspik	VU				
<i>Scytinium teretisculum</i>	dvärgtufs		S			

Svampar

<i>Albatrellus citrinus</i>	gul lammticka	VU			C K	
<i>Clavariadelphus truncatus</i>	flattoppad klubbsvamp	NT				
<i>Cortinarius caesiocanescens</i>	duvspindling	VU			C	
<i>Cortinarius glaucopus</i>	strimspindling		S			
<i>Cortinarius meinhardii</i>	äggspindling	NT			C	
<i>Cortinarius odorifer</i>	anisspindling		S			
<i>Cortinarius olivaceodionysae</i>	gul fotad spindling	NT			C	
<i>Cortinarius piceae</i>	barrfagerspindling		S			
<i>Cortinarius russeoides</i>	odörspindling	NT			C	
<i>Cortinarius venetus</i>	olivspindling		S			
<i>Craterellus lutescens</i>	röd gul trumpet svamp		S			
<i>Flavidoporia pulvinascens</i>	veckticka	NT				T
<i>Geastrum quadrifidum</i>	fyrflikig jordstjärna	NT				T

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Skötselplan
Dansarberg
2022-01-17

BILAGA 4
11(28)

Dnr 511-4805-11

<i>Gomphus clavatus</i>	violgubbe	VU	P C	
<i>Hericium coralloides</i>	koralltaggsvamp	NT		T
<i>Hydnellum caeruleum</i>	blå taggsvamp	NT		T
<i>Hydnellum concrescens</i>	zontaggsvamp		S	
<i>Hydnellum geogenium</i>	gul taggsvamp	NT		T
<i>Hydnellum peckii</i>	skarp dropptaggsvamp		S	
<i>Hydnellum suaveolens</i>	dofttaggsvamp	NT		T
<i>Hygrophorus discoideus</i>	diskvaxskivling		S	
<i>Inocutis rheades</i>	rävticka		S	T
<i>Lactarius scrobiculatus</i>	svavelrisk		S	
<i>Limacella glioderma</i>	brun klibbskivling		S	
<i>Phellinidium ferrugineofuscum</i>	ullticka	NT		T
<i>Phellinus populicola</i>	stor aspticka		S	T
<i>Phelloglyphus nigrolimitatus</i>	gränstikka	NT		T
<i>Phlebia centrifuga</i>	rynkskinn	VU		T
<i>Porodaedalea chrysoloma</i>	granticka	NT		
<i>Porodaedalea pini</i>	tallticka	NT		T
<i>Ramaria brunneicollata</i>	gyllenfingersvamp	VU	C	
<i>Ramaria pallida</i>	blek fingersvamp	NT		
<i>Ramaria testaceoflava</i>	gultoppig fingersvamp	NT		
<i>Rigidoporus corticola</i>	barkticka		S	T
<i>Tricholoma aurantium</i>	brandmusseron		S	

Mossor

<i>Antitrichia curtipendula</i>	fällmossa		S	
<i>Bazzania trilobata</i>	stor revmossa		S	
<i>Buxbaumia viridis</i>	grön sköldmossa		A § S	T
<i>Crossocalyx hellerianus</i>	vedtrappmossa	NT		T
<i>Geocalyx graveolens</i>	terpentinmossa		S	T
<i>Herzogiella seligeri</i>	stubbpretmossa		S	
<i>Herzogiella striatella</i>	trind spretmossa		S	
<i>Homalia trichomanoides</i>	trubbfjädermossa		S	T
<i>Hylocomiastrum umbratum</i>	mörk husmossa		S	T
<i>Lejeunea cavifolia</i>	blåsfliksmossa		S	T
<i>Licholaena lanceolata</i>	vanlig rörsvepemossa		S	T
<i>Mnium stellare</i>	blek stjärnmossa		S	T
<i>Neckera pennata</i>	aspfjädermossa	VU	C	T
<i>Pseudobryum cinclidioides</i>	källpraktmossa		S	T

Teckenförklaring:

- F = Arten omfattas av EU:s fågeldirektiv
A = Arten omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv
§ = Arten är fridlyst i Sverige
S = Signalart enligt Nitare (2019)

- P = Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter
C = Ansvarsart för länet
K = Kalkindikator enligt bilaga 4 i åtgärdsprogram för kalktallskogar
T = Typisk art för något av de Natura 2000-habitat som finns i naturreservatet

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan (2020):

CR = Critically endangered	Akut hotad
EN = Endangered	Starkt hotad
VU = Vulnerable	Sårbar
NT = Near threatened	Nära hotad
DD = Data deficient	Kunskapsbrist

Kulturhistoriska värden

Det finns inga registrerade forn- eller kulturlämningar i naturreservatet. Däremot kan man tala om ett biologiskt kulturarv genom att det historiska brukandet av marken har bidragit till många av de värdefulla strukturer och artförekomster som finns i naturreservatet idag.

Värden för friluftslivet

Dansarbergs utmärkande egenskaper som besöksmål utgörs främst av den gamla kalkbarrskogen där man kan skönja hur en kulturpåverkad skog kunnat se ut för ungefär 100 år sedan. Den bitvis glesa trädställningen med gott om stora, gamla träd och flertalet trädarter, den på många ställen frodiga markfloran och artrikedomen i övrigt utgör en del av det biologiska kulturarv som kan upplevas i naturreservatet.

Området förefaller inte idag utgöra ett särskilt välbesökt utflyktsmål för friluftsliv. Troligtvis besöks reservatet främst av bär- eller svampplockare, artentusiaster och boende i området. Jakt bedrivs även i området.

Naturreservatet är lätt att ta sig till med bil och en parkering skulle ytterligare underlätta för besökare. Terrängen är bitvis svårframkomlig och med undantag för ett par brukningsvägar så finns det få stora stigar att följa.

Prioriterade bevarandevärden

Markslag och naturtyp: gammal, lövrik kalkbarrskog, lövsumpskog

Strukturer: gamla barrträd, gamla aspar, ädellövträd, död ved

Växt-, svamp- och djursamhällen: kärlväxter, mossor, lavar, mykorrhizasvampar, vedsvampar

Arter:	<i>Albatrellus citrinus</i>	gul lammticka
	<i>Cortinarius caesiocanescens</i>	duvspindling
	<i>Cypredium calceolus</i>	guckusko

<i>Gomphus clavatus</i>	violgubbe
<i>Megalaria grossa</i>	ädellav
<i>Neckera pennata</i>	aspfjädermossa
<i>Saxifraga osloënsis</i>	hällebräcka
<i>Ramaria brunneicontusa</i>	gyllenfingersvamp

Friluftsliv: kulturpåverkad skog, naturupplevelser

PLANDEL

Övergripande skötsel

Den övergripande målsättningen med reservatets skötsel är att bevara skogens luckiga och flerskiktade karaktär med många äldre träd och rika förekomster av sällsynta och hotade arter. Dansarberg har en historia av utmarksbete och om möjligt bör betesskötsel återinföras i naturreservatet. Förutom vägdiken och åkerdiken så är skogen i naturreservatet relativt förskonat från dikning. På grannfastigheter har det dock dikats desto mer och om reservatet utvidgas i framtiden kan det bli aktuellt med igenläggning av diken för att utveckla naturvärdena. Även åtgärder i syfte att undvika eller begränsa angrepp av granbarkborre kan vidtas vid behov. Vid förekomst av granbarkborre bör åtgärder som trädfällning, ringbarkning, luckhuggning med mera utföras med försiktighet för att inte förvärpa angreppen.

Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder

Reservatet har delats upp i 7 skötselområden. För avgränsning av områdena A-G, se skötselområdeskarta, bilaga 3.1. Gränsen mellan olika skötselområden kan ibland vara diffus och mindre delar av skötselområdena kan avvika väsentligt från skötselområdet i stort.

Skötselområde A: Grandominerad kalkbarrskog – 79,3 hektar

Beskrivning: Äldre olikåldrig barrskog som till stor del utgörs av kalkbarrskog. Gran är det dominerande trädslaget, med betydande inslag av bland annat tall, asp och björk på sina håll. I vissa delar, särskilt på hållar, dominerar tall och i skötselområdet finns också mindre partier med sumpdråg där ofta andelen lövträd är större. Plockhuggning/blädning har gjort delar av skogen olikåldrig och luckig med små gläntor och ljusbrunnar. Fläckvis finns rik ansamling av grövre död ved, bland annat i den östra delen. Generellt har dock döda stående träd och vindfällan kontinuerligt upparbetats och mycket av den döda veden som finns förekommer som klenved i sumpskogspartier.

Ädellövträd, till exempel ask, lönn och ek, samt hassel förekommer även sparsamt i området men hyser ändå höga naturvärden i form av flertalet rödlistade arter såsom ädellav, lunglav och aspfjädermossa. I flera bestånd finns granar med en ålder av 170–220 år och tallöverståndare som är cirka 170–270 år gamla.

Svampfloran är rik på mykorrhizabildande arter som är knutna till gran. Flera av dessa är utpekade som ansvarsarter i Uppsala län och

har ett högt skyddsvärde, bland annat gul lammticka, violgubbe, duvspindling, äggspindling och gyllenfingersvamp.

Fältskiktet är ofta örtrikt med förekomst av arter som liljekonvalj, gullviva, blåsippe, tandrot, ormbär, vårärt, tibast, sårläka, trolldruva och storrams. Flertalet orkidéer förekommer också i området och särskilt guckusko finns i flera talrika bestånd. Spridda förekomster av hasselbuskar, döda enar och granar med låga, täta grenkjolar tyder på att stora delar av skogen tidigare har varit glesare och betats. På flera håll finns även rester efter stängsel och gärdesgårdar.

Figur 3. Skötselområde A.

Bevarandemål: Skötselområdet ska bestå av grandominerad skog med ett påtagligt inslag av gamla träd, kalkgynnade kärlväxter och svampar samt andra naturvårdsarter. Skogens struktur och sammansättning ska präglas av variation med tätare och glesare partier, gläntor och tydlig åldersspridning.

Skötselområdets gränser mot öppen mark ska även de vara variationsrika med både täta brynmiljöer och solbelysta, mjuka övergångar till den öppna marken. Tillkomsten av död ved ska ske kontinuerligt och det ska finnas inslag av gamla, vidkroniga barr- och lövträd. Det ska även finnas rikliga och ej minskande förekomster av för naturtypen typiska arter inom grupperna kärlväxter, mossor, lavar och svampar.

Skötselområdet har historiskt använts för utmarksbete och om det är praktiskt möjligt bör betesskötsel återinföras. Betesdrift skulle ha en positiv effekt både för skogens mångformighet och för fortlevnaden av betes- och trampgynnade arter. Skogen har historiskt varit glesare och vid införande av skogsbete bör glesare områden och luckor återskapas genom varsam naturvårdshuggning med vägledning av bland annat skyddsvärda artförekomster och historiska kartor.

Riktade huggningar/röjningar bör även utföras kring förekomster av naturvårdsarter som är känsliga för igenväxning eller beroende av solbelysta miljöer. Sådana insatser bör dock utföras oberoende av om skogsbete inte införs.

Arealen taiga (9010) och näringsrik granskog (9050) ska på sikt uppgå till sammanlagt 78 hektar.

- Skötselåtgärder:
- Skogsbete med tillhörande åtgärder såsom stängsling.
  - Varsam naturvårdshuggning för att glesa ut och återskapa luckor i skogen vid införande av skogsbete. Huggningar görs successivt för att undvika oönskad fältvegetation och slyuppväxt.
  - Röjning eller ringbarkning av träd i syfte att skydda värdefulla lavar, träd eller andra kärlväxter.
  - Röjning av brynmiljöer för att variationsrika övergångar mellan den öppna marken och skogen.
  - Vid större angrepp av granbarkborre som hotar naturreservatets prioriterade bevarandevärden kan åtgärder såsom barkning, rotkapning av vindfällda granar och utplacering av fällor eller fångsvirke vidtas.

Skötselområde B: Yngre barrskog – 35,8 hektar

- Beskrivning: Skötselområdet består av främst grandominerade barrskogsbestånd med begränsad trädkontinuitet och åldersspridning. På sina håll finns det dock betydande inslag av lövträd och tall. När man tittar

på historiska ortofoton kan man se att delområde B1 har gått från att vara öppna områden med spridda enstaka träd och buskar till dagens slutna skogar någon gång under de senaste 40–60 åren. Enligt uppgift ska åtminstone delområdet väster om Djupäng, i norra delen av naturreservatet, ha nyttjats som betesmark. Delområde B2 var mer eller mindre kalt kring mitten av 90-talet och hyser idag än yngre skogar än de i B1.

Figur 4. Skötselområde B.

På sina håll står det idag tätt med unga, jämngamla träd medan föryngringen på andra håll förefaller ha skett mer gradvis. På hållar och i andra steniga partier är det ofta glesare mellan stammarna och även högre andel tall. Inom de båda delområdena finns det spridda överståndare, främst av tall och asp, som har stått i det glesare beteslandskapet eller/och lämnats kvar vid avverkningar. På en håll längsmed vägen mot Kavaröskaten växer hällebräcka.

Bevarandemål: Målsättningen för skötselområdet är att skogen på sikt ska utveckla naturvärden liknande dem som finns i övriga delar av naturreservatet. Träden ska ha en bred åldersspridning med stort inslag av både unga och gamla träd. Äldre överståndare av bland annat tall och asp ska vårdas och exempelvis frihuggas vid behov. Trädarter som asp, lönn, ask med flera, som många gånger kan ha svårare att etablera sig i slutna skog, ska även de kunna gynnas genom exempelvis frihuggning. Målsättningen är att det ska finnas träd i alla åldrar av samtliga arter, även barrträd. Skogsbete med tillhörande åtgärder såsom naturvårdshuggning kan också vara lämpliga skötselåtgärder. Skötselområdets gränser mot öppen mark ska vara variationsrika och bestå av både solbelysta brynmiljöer med mjuka övergångar till den öppna marken såväl som mer slutna partier. Död ved, särskilt av barrträd och asp, ska förekomma i varierande nedbrytningsgrad.

Fältskiktet ska vara örtrikt i svackor och mer risdominerat på tunnare jordmån med för biotoperna typiska arter. Förekomsten av hällebräcka ska vara livskraftig. Den biologiska mångfalden av orkidéer, lavar, mossor och svampar knutna till kalkbarrskogar ska på sikt öka.

Det kommer krävas tid för att betydande naturvärden ska utvecklas i området och om skötselmedel är knappa bör andra skötselområden prioriteras högre än område B tillsvidare. Ett undantag från detta är lokalen för hällebräcka som prioriteras högt för skötsel. Även delområdet väster om Djupäng, som tidigare har nyttjats som beteshage, bör prioriteras högre än övriga delar.

Skötselåtgärder:

- Røjning eller huggning av träd runt förekomsten av hällebräcka för att förhindra beskuggning.
- Hävd eller bortförande av förna för att gynna förekomsten av hällebräcka.
- Naturvårdshuggning för att gynna självföryngring av barr- och lövträd och för att skapa variation i täta, likåldriga bestånd alternativt för att glesa ut eller skapa luckor vid införande av skogsbete.
- Ringbarkning eller huggning för att friställa gamla träd som missgynnas av igenväxning.
- Røjning av brynmiljöer för att skapa variationsrika övergångar mellan skog och öppen mark.
- Skogsbete med tillhörande åtgärder såsom stängsling.

Skötselområde C: Björkskog på gammal slåttermark 1,8 hektar

Beskrivning: Skötselområdet utgörs av en björkskog på vad som enligt häradskartan en gång i tiden har varit fuktig slåttermark. Idag är trädskiktet dominerat av likåldrig björk och gran har börjat vandra in söderifrån. Fältskiktet domineras av gräsarter och marken är bitvis fuktig till blöt. Längs områdets norra gräns rinner ett brett dike.

Figur 5. Skötselområde C.

Bevarandemål: Området ska utgöras av lövskog med varierande trädålder och god tillgång på död ved. Skogen ska på sikt utveckla värden som gynnar arter knutna till lövskogsmiljöer såsom olika fåglar, insekter och mossor. Området kan betas om det underlättar eller gynnar betesdriften i intilliggande skötselområden. Levande träd kan skadas eller ringbarkas för att skapa död ved eller mer variation i trädålder. Luckor kan även huggas upp i skogen för att skapa mer variation.

Det kommer krävas tid för att betydande naturvärden ska utvecklas i området och om skötselmedel är knappa bör andra skötselområden prioriteras högre än område C tillsvidare.

Skötselåtgärder:

- Røjning eller huggning av barrträd.
- Införande av skogsbete med tillhörande åtgärder om det praktiskt underlättar skötsel av intilliggande områden.

- Veteranisering eller ringbarkning av lövträd för att skapa död ved eller åldersvariation.
- Naturvårdshuggning för att skapa luckor och variation i trädskiktet.

Skötselområde D: Talldominerad barrskog på hållmark – 1,2 hektar

Beskrivning: Torr barrskog med fläckvis berg i dagen och stenhällar. Trädskiktet består främst av tall men även gran, björk, asp och andra lövträd förekommer främst i svackor mellan hållmarkerna. Hassel, sälg och enstaka ädellövträd växer också på sluttningarna ned mot vägen och den öppna marken i öster.

Figur 6. Skötselområde D.

Växligheten på marken domineras av ris och mossor som blåbär, husmossa och väggmossa. På hållarna dominerar istället torktåligare arter som kruståtel, lingon, renlavar och pigglavar på

flera ställen. Naturvårdsarter som Thomsons trädgnagare och rödlistade läderlappslev och veckticka, de två senare knutna till lövträd, har hittats i området.

Bevarandemål: Skötselområdet ska utgöras av talldominerad skog av varierande ålder, med gott om gamla grova träd och död ved i olika nedbrytningsstadier. Torra, ljusöppna höjder med framförallt tall ska varvas med mer tätvuxna svackor där gran och lövträd är vanligare. Skötselområdets gränser mot öppen mark ska präglas av solbelysta brynmiljöer med mjuka övergångar till den öppna marken och större inslag av lövträd och buskar.

Arealen taiga (9010) ska uppgå till 1,1 hektar.

Skötselåtgärder:

- Frihuggning av gamla grova tallar.
- Røjning av gran i brynmiljöer.

Skötselområde E: Sumpskog – 8,6 hektar

Beskrivning: Skötselområdet utgörs av klen till medelgrov sumpskog som varierar från gran- till lövdominerad. Vanliga trädarter är gran, björk och al medan tall, ask, sälg och asp förekommer mer sparsamt. Lövträden hyser i flera fall rödlistade arter såsom västlig njurlav, ädellav och lunglav. På sina håll finns mindre lövträdssocklar och i många delar finns spår av begränsad plockhuggning.

Figur 7. Skötselområde E.

Vanliga arter är älggräs, tuvbildande starrarter, stenbär, liljekonvalj och på sina håll finns större bestånd av skavfräken. Markvegetation är även kalkpräglad på flera platser med förekomster av växter som till exempel guckusko.

Bevarandemål: Skötselområdet ska utgöras av naturskogsartade sumpskogsbestånd vars struktur och sammansättning ska vara präglade av intern beståndsdynamik med stor andel gamla träd samt rikligt med död ved i olika nedbrytningsstadier. Tillkomsten av död ved ska ske kontinuerligt och inga brott i kontinuiteten av äldre levande träd ska ske. Det ska finnas rikliga och ej minskande förekomster av för naturtypen typiska arter. Området kan ingå i betesfällor om det underlättar eller gynnar betesdriften i intilliggande skötselområden.

Arealen taiga barrsumpskog 9007 och lövsumpskog 9080 ska sammanlagt uppgå till 8,6 hektar.

Skötselåtgärder:

- Området ska främst få utvecklas fritt men enstaka träd kan ringbarkas eller fällas för att gynna förekomster av ljuskrävande arter såsom ädellav och guckusko.
- Införande av skogsbete med tillhörande åtgärder om det praktiskt underlättar skötsel av intilliggande områden.

Skötselområde F: Öppna gräsmarker – 4,0 hektar

Beskrivning: Skötselområdet utgörs av öppna gräsmarker som tidigare har hävdats antingen genom slåtter eller bete. Vegetationen domineras av näringsgynnade, bredbladiga gräsarter och förekomster av naturvärdesarter är väldigt sällsynta. Marken är frisk-fuktig med betoning på fuktig i stora delar.

I området längst i nordväst som benämns Lervik på kartan, växer ett par större videbuskage. Sluttningen upp mot vägen är torrare än resten av området och hyser ett par enbuskar, några träd och vad som kan liknas vid en slåttergynnad vägkantsflora.

Området i nordöst som gränsar mot Bodviken övergår i vass ut mot vattnet. I östra änden står två bodar med tillhörande bryggor ut i bodviken och ågarna brukar klippa gräset i närområdet.

Figur 8. Skötselområde F.

Det södra området är en övergiven åkerlapp där enstaka träd har vuxit upp. Skogen runtomkring har tidigare varit betydligt glesare än idag.

Bevarandemål: Öppen, hävdad betesmark med solbelysta, artrika brynzoner i övergången till angränsande skogsmark. Bete får gärna ske i brynzonerna för att hålla dem öppna. Om bete inte är genomförbart kan marken hävdas med slätter.

Skötselåtgärder:

- Bete eller slätter med tillhörande åtgärder såsom stängsling.
- Rövning av träd och buskar vid behov för att förhindra igenväxning.
- Rövning och hävd av brynmiljöer för att skapa mjuka övergångar mellan öppen mark och skog.

Skötselområde G: Åkermark – 4,4 hektar

Beskrivning: Öppen jordbruksmark som senast använts för vallodling. I gränsen mot den omgivande skogen finns, bland annat på hällar, solbelysta, artrika miljöer med arter som solvända, blodnäva, ängshavre och diverse fetbladsväxter. Diken finns också i området.

Bevarandemål: Öppen betesmark alternativt öppen jordbruksmark med solbelysta, artrika brynzoner i övergången till omgivande skogsmark. Hävd av

brynmiljöerna är högsta prioritet och övrig skötsel bör utformas för att underlätta denna.

- Skötselåtgärder:
- Betesdrift alternativt åkerbruk.
  - Røjning och hävd av brynmiljöer för att skapa mjuka övergångar mellan öppen mark och skog.
  - Rensning och røjning av träd och buskar i åkerdiken för att förhindra försumpning av åkermarken.

Anordningar för friluftslivet

Beskrivning: Inga anordningar och anläggningar finns ännu för friluftslivet.

Bevarandemål: Lättillgänglig information om naturreservatet finns i området och denna bidrar till att förhöja upplevelsen av besöket. Vid eventuell uppsättning av stängsel bör passager anläggas för att underlätta allmänhetens tillträde. Områdets friluftsanläggningar är i gott skick och underlättar för besökare att uppleva området. Reservatets gräns är tydligt markerad enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

- Skötselåtgärder:
- Anläggning av en parkeringsplats, löpande underhåll vid behov.
  - Uppsättning av en informationsskylt i anslutning till parkeringen, löpande underhåll vid behov.
  - Anläggning av stigslinga på fastigheten Börstils-Söderby 13:29 med utgångspunkt från den planerade parkeringen.
  - Anläggning av genom- och/eller övergångar i stängsel vid behov samt löpande underhåll av dessa.
  - Røjning och markering av naturreservatets gränser samt löpande underhåll vid behov.

Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Denna tabell utgör underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i naturreservatet Dansarberg som regionalt i länet.

Skötselåtgärd	Prio	Kommentar	Skötselomr.	Finansiering
Beteshävd med tillhörande åtgärder	1/3	Prio 3 i skötselområdena B, C och E	A, B, C, E, F, G	Skötselanslag/ jordbruksstöd
Slätter	2	Endast om bete inte kommer till	F	Skötselanslag/ jordbruksstöd
Åkerbruk	2	Om bete inte kommer till, marken kan arrenderas ut	G	Skötselanslag/ arrendator

Luckhuggning	1/3	För att gynna skogsbete, endast aktuellt om skogsbete införs, prio 3 i B	A, B	Skötselanslag
Röjning eller ringbarkning av träd	1	För att skydda värdefulla träd eller andra arter, återkommande vid behov	A, B, D, E	Skötselanslag
Röjning i bryn	2	För att skapa mjuka övergångar, återkommande vid behov	A, B, D, F, G	Skötselanslag
Åtgärder mot granbarkborreangrepp	1	Endast om angreppen hotar prioriterade bevarandevärden	A	Skötselanslag
Röjning, huggning, hävd, bortförande av förna	1	För att skydda förekomst av hällebräcka	B	Skötselanslag
Naturvårdshuggning	3	För att gynna lövträd och skapa åldersvariation	B	Skötselanslag
Avverkning av barrträd	2		C	Skötselanslag
Veteranisering och ringbarkning av träd	3	För att skapa död ved och åldersvariation	C	Skötselanslag
Luckhuggning	3	För att skapa variation i trädskiktet	C	Skötselanslag
Röjning av träd och buskar	2	För att förhindra igenväxning	F	Skötselanslag
Röjning och rensning av åkerdiken	3	Vid behov för att förhindra försumpning	G	Skötselanslag/ arrendator
Anläggning av parkeringsplats	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Uppsättning av informationsskylt	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Anläggning av stigslinga	2	På Börstils-Söderby 13:29	Friluftsliv	Skötselanslag
Gränsmarkering	1	Inom ett år	Friluftsliv	Skötselanslag
Anläggning av stängselpassager	1	Om betesstängsel uppförs	Friluftsliv	Skötselanslag
Underhåll av parkering, gräns, informationsskyltar och eventuella anordningar	1	Löpande	Friluftsliv	Skötselanslag

UPPLYSNINGAR

Prioritering av skötselåtgärder

De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att länsstyrelsen måste prioritera mellan skötselåtgärder i länets alla reservat. Den slutgiltiga prioriteringen och tidsplaneringen på länsnivå genomförs av länsstyrelsen.

Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation av förändringar inom naturreservatet, inklusive skötselåtgärder. Dokumentation bör ske med både anteckningar och fotografier. Skötselåtgärder ska följas upp för att kontrollera att de genomförda åtgärderna överensstämmer med bevarandemålen. Status före och efter utförda skötselåtgärder ska dokumenteras.

Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning av bevarandemål i reservatet i enlighet med riktlinjerna i Naturvårdsverkets rapport *Uppföljning av skyddade områden i Sverige* och länsstyrelsens översiktliga plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.

Vägar, vägdiken och ledningar

Befintliga körvägar, vägdiken och ledningar inom reservatet får underhållas. Nödvändiga röjningar i anslutning till dessa får utföras.

Upplag med mera

Tillfälliga upplag får upprättas av förvaltaren i samband med skötsel av området.

Stängsel och staket

Stängsel får sättas upp i de områden som ska betas. Stängslen ska förses med genomgångar där så behövs.

Rensning av diken

Rensning får ske av det dike som ingår i Söderby-Verkarna dikningsföretag och som följer delar av naturreservatets västra gräns. Vid rensning eller underhåll av diken gäller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. Rensning av diket bör ske endast i syfte att hindra försumpning utanför reservatet. Även åkerdikena i skötselområde G får rensas för att förhindra försumpning av åkermarken. Övriga diken inom reservatet får inte underhållas.

Jakt och fiske

Jakt får bedrivas i enlighet med gällande lagstiftning. Befintliga jakttorn och siktgator får underhållas.

BILAGOR

4.1. Skötselplanskarta

KÄLLFÖRTECKNING

Publicerade skrifter

- Aronsson, G. 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av violgubbe (*Gomphus clavatus*). Naturvårdsverket, Rapport 5638.
- ArtDatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Forslund, M. (red.). 2015. Ansvarsarter och ansvarsnaturtyper i Uppsala län. Meddelandeserien 2015:03 Länsstyrelsen i Uppsala län.
- Forslund, M. 2017. Kalkbarrskogar i Uppsala län – 13 års erfarenheter. Meddelandeserien 2017:20 Länsstyrelsen Uppsala län.
- Länsstyrelsen Uppsala län. 1986. Inventering av våtmarker i Uppsala län. 1. Rapport och bearbetning.
- Länsstyrelsen Uppsala län. 1997. Registerblad för område av riksintresse för naturvård i Uppsala län, GRÄSÖ-SINGÖOMRÅDET (NRO 03 018). Reviderad 2004-04-07.
- Länsstyrelsen Uppsala län och Skogsstyrelsen. 2006. Strategi för formellt skydd av skog i Uppsala län.
- Naturvårdsverket. 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Rapport 6379.
- Nitare, J. (red.). 2005. Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.
- Nitare, J. 2009. Åtgärdsprogram för kalktallskogar 2009-2013. Naturvårdsverket. Rapport 5967.
- Nitare, J. (red.). 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.
- Nordiska ministerrådet. 1984. Naturgeografisk naturindelning av Norden.
- Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar. Europeiska gemenskapernas officiella tidning nr L 103, 25/04/1979 s. 0001 – 0018. Svensk specialutgåva Område 15 Volym 2 s. 0161.
- Rådets direktiv 1992/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter. Europeiska gemenskapernas officiella tidning nr L 206, 22/07/1992 s. 0007 – 0050. Svensk specialutgåva Område 15 Volym 11 s. 0114.
- Svenson, A., Holst, I. & Sallmén, N. 2014. Åtgärdsprogram för hällebräcka, 2014-2018 (*Saxifraga osloënsis*). Naturvårdsverket, Rapport 6615.

Opublicerade skrifter

Länsstyrelsen i Uppsala län. 2014. Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.

Digitala källor

ArtDatabanken. Artfakta, tillgängligt på <https://artfakta.se/naturvard>.

Riksantikvarieämbetet. Fornsök, tillgängligt på
<https://app.raa.se/open/fornsok/lamning-query>.

Skogsstyrelsen. Skogens pärlor, tillgänglig på <https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/>.

Kartmaterial

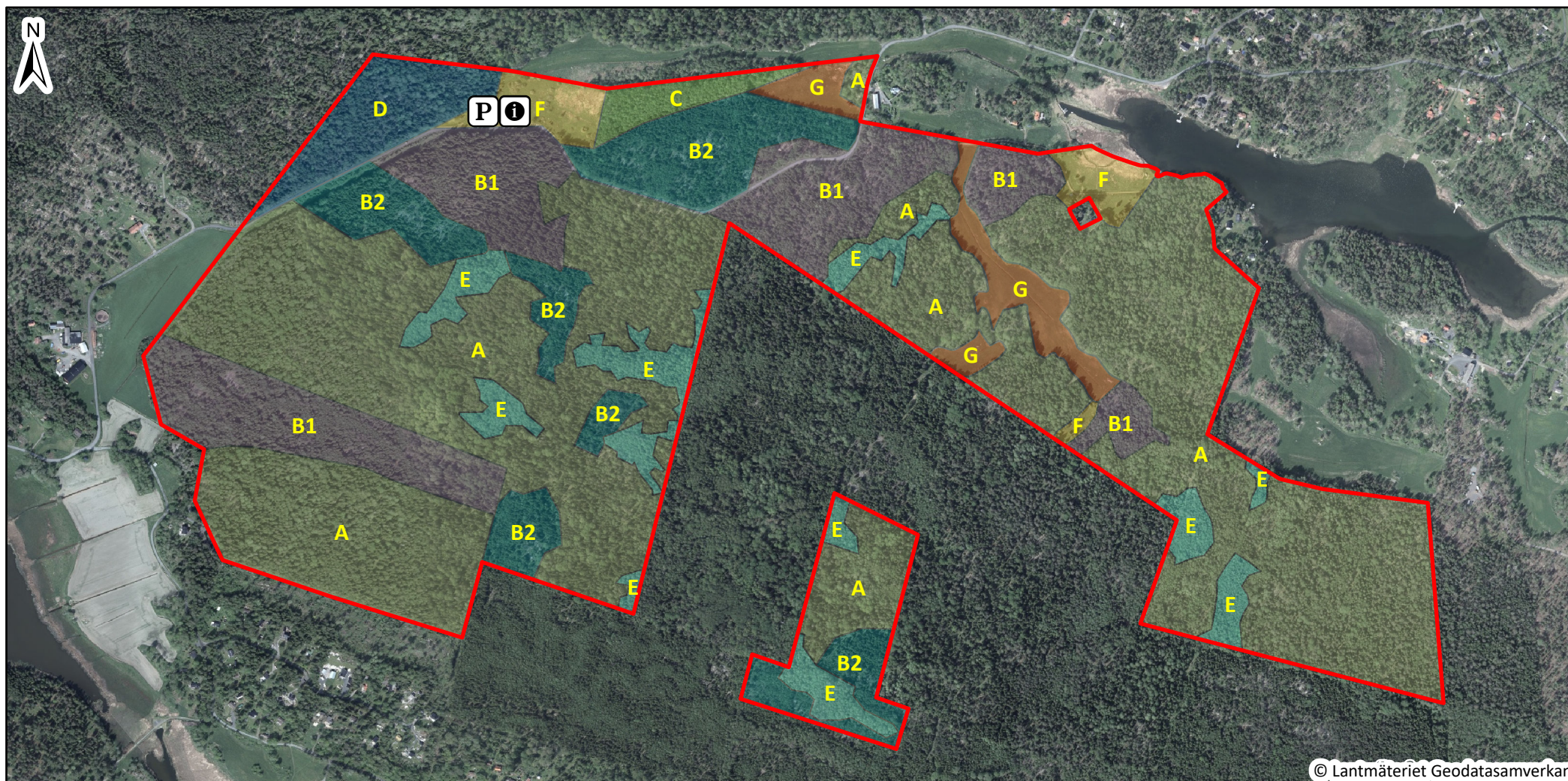
Lantmäteriets digitala häradsekonomiska karta. Gräsö J112-93-1, kartlagd 1901-1906.

Lantmäteriets digitala ekonomiska karta. Långalma J133-12I7j55, kartlagd 1953.

Lantmäteriets digitala generalstabskarta. Grisslehamn J243-93-1, kartlagd 1878.

SGU, digitala jordarts- och berggrundskartor.

Skötselplanskarta

  Naturreservatet Dansarberg	Skötselinriktning	 D - Talldominerad barrskog på hållmark
i Informationsskylt	 A - Grandominerad kalkbarrskog	 E - Sumpskog
P Parkering	 B1 - Yngre barrskog <60 år	 F - Öppna gräsmarker
	  B2 - Yngre barrskog <30 år	 G - Åkermark
	  C - Björkskog på gammal slåttermark	

0 0,2 0,4 km

Skala 1:10 000

Hur man överklagar beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Uppsala län antingen via e-post; uppsala@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Uppsala län, 751 86 Uppsala.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Du anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter om du inte tidigare har lämnat dem:

- personnummer,
- adress till bostaden,
- telefonnummer där du kan nås,
- eventuella övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, uppsala@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 30 00. Ange diarienummer 511-4805-2011.